తృతీయ కాణ్డే - చతుర్థ ప్రశ్నః

హరిః ఓమ్ ॥వీతి । వై । ఏతస్య । యజ్ఞః । ఋధ్యతే । యస్య । హవిః । అతిరిచ్యత
ఇత్యతి-రిచ్యతే । సూర్యః । దేవః । దివిషద్భ్యఇతిదివిషత్-భ్యః ।ఇతి ।ఆహ । బృహస్పతినా।
చ । ఏవ । అస్య ।ప్రజాపతినేతిప్రజా-పతినా । చ । యజ్ఞస్య । వ్యృద్ధమితివి-ఋద్ధమ్ ।
అపీతి । వపతి । రక్షాగ్ంసి । వై । ఏతత్ । పశుమ్ । సచన్తే । యత్ । ఏకదేవత్య ఇత్యేక-
దేవత్యః । ఆలబ్ధఇత్యా-లబ్ధః ।భూయాన్ । భవతి । యస్యాః । తే । హరితః । గర్భః । ఇతి।
ఆహ । దేవత్రేతిదేవ-త్రా । ఏవ । ఏనామ్ । గమయతి । రక్షసామ్ । అపహత్యా ఇత్యప-
హత్యై । ఏతి । వర్తన ।వర్తయ ।ఇతి । ఆహ ॥౧॥ బ్రహ్మణా ।ఏవ ।ఏనమ్ । ఏతి । వర్తయతి।
వీతి । తే । భినద్మి । తకరీమ్ । ఇతి । ఆహ ।యథాయజురితియథా-యజుః । ఏవ । ఏతత్।
ఉరుద్రప్సఇత్యురు-ద్రప్సః । విశ్వరూపఇతివిశ్వ-రూపః ।ఇన్దుః । ఇతి । ఆహ । ప్రజేతిప్ర-జా।
వై । పశవః । ఇన్దుః । ప్రజయేతిప్ర-జయా । ఏవ । ఏనమ్ । పశుభిరితిపశు-భిః । సమితి।
అర్ధయతి । దివమ్ । వై । యజ్ఞస్య । వ్యృద్ధమితివి-ఋద్ధమ్ । గచ్ఛతి । పృథివీమ్ । అతిరిక్త
మిత్యతి-రిక్తమ్ । తత్ । యత్ । న । శమయేత్ ।ఆర్తిమ్ ।ఏతి । ఋచ్ఛేత్ । యజమానః ।
మహీ । ద్యౌః । పృథివీ । చ । నః । ఇతి ॥౨॥ ఆహ । ద్యావాపృథివీభ్యామితిద్యావా-
పృథివీభ్యామ్ । ఏవ । యజ్ఞస్య । వ్యృద్ధమితివి-ఋద్ధమ్ । చ । అతిరిక్తమిత్యతి-రిక్తమ్ ।
చ । శమయతి ।న ।ఆర్తిమ్ । ఏతి । ఋచ్ఛతి ।యజమానః ।భస్మనా ।అభి ।సమితి । ఊహతి।
స్వగాకృత్యాఇతిస్వగా-కృత్యై । అథో ఇతి । అనయోః । వై ।ఏషః । గర్భః । అనయోః । ఏవ
ఏనమ్ । దధాతి ।యత్ ।అవద్యేదిత్యవ-ద్యేత్ । అతీతి ।తత్ ।రేచయేత్ । యత్ । న । అవద్యే

దిత్యవ-ద్యేత్ । పశోః । ఆలబ్ధస్యేత్యా-లబ్ధస్య । న । అవేతి । ద్యేత్ । పురస్తాత్ । నాభ్యాః । అన్యత్ । అవద్యేదిత్యవ-ద్యేత్ । ఉపరిష్టాత్ । అన్యత్ । పురస్తాత్ । వై । నాభ్యై ॥౩॥ ప్రాణఇతిప్ర-అనః । ఉపరిష్టాత్ । అపానఇత్యప-అనః । యావాన్ । ఏవ । పశుః । తస్య । అవేతి । ద్యతి । విష్ణవే । శిపివిష్టాయేతిశిపి-విష్టాయ । జుహోతి । యత్ । వై । యజ్ఞస్య । అతిరిచ్యతఇత్యతి-రిచ్యతే । యః । పశోః । భూమా । యా । పుష్టిః । తత్ । విష్ణుః । శిపివిష్టఇతిశిపి-విష్టః । అతిరిక్త ఇత్యతి-రిక్తే । ఏవ । అతిరిక్తమిత్యతి-రిక్తమ్ । దధాతి । అతిరిక్తస్యేత్యతి-రిక్తస్య । శాన్త్యై । అష్టాప్రూడిత్యష్టా-ప్రూట్ । హిరణ్యమ్ । దక్షిణా । అష్టాపదీత్యష్టా-పదీ । హి । ఏషా । ఆత్మా । నవమః । పశోః । ఆప్త్యై । అన్తరకోశఇత్యన్తర-కోశే । ఉష్ణీషేణ । ఆవిష్టితమిత్యా-విష్టితమ్ । భవతి । ఏవమ్ । ఇవ । హి । పశుః । ఉల్బమ్ । ఇవ । చర్మ । ఇవ । మాగ్ంసమ్ । ఇవ । అస్థి । ఇవ । యావాన్ । ఏవ । పశుః । తమ్ । ఆప్త్వా । అవేతి । రున్ధే । యస్య । ఏషా । యజ్ఞే । ప్రాయశ్చిత్తిః । క్రియతే । ఇష్ట్వా । వసీయాన్ । భవతి ॥౪॥

॥ వర్తయేత్యాహ న ఇతి వైనాభ్యాఉల్బమివైకవిగ్ంశతిశ్చ ॥ ౧ ॥

ఏతి । వాయో ఇతి । భూష । శుచిపాఇతిశుచి-పాః । ఉపేతి । నః । సహస్రమ్ । తే । నియుతఇతిని-యుతః । విశ్వవారేతివిశ్వ-వార ॥ ఉపోఇతి । తే । అన్ధః । మద్యమ్ । అయామి । యస్య । దేవ । దధిషే । పూర్వపేయమితిపూర్వ-పేయమ్ ॥ ఆకూత్యాఇత్యా- కూత్యై । త్వా । కామాయ । త్వా । సమృధఇతిసమ్-ఋధే । త్వా । కిక్కిటా । తే । మనః । ప్రజాపతయఇతి ప్రజా-పతయే । స్వాహా । కిక్కిటా । తే । ప్రాణమితిప్ర-అనమ్ । వాయవే । స్వాహా । కిక్కిటా । తే । చక్షుః । సూర్యాయ । స్వాహా । కిక్కిటా । తే । శ్రోత్రమ్ । ద్యావాపృథివీ భ్యామితిద్యావా-పృథివీభ్యామ్ । స్వాహా । కిక్కిటా । తే । వాచమ్ । సరస్వత్యై । స్వాహా ॥౫॥ త్వమ్ । తురీయా ।

వశినీ । వశా । అసి । సకృత్ । యత్ । త్వా । మనసా । గర్భః । ఏతి । అశయత్॥ వశా । త్వమ్ । వశినీ । గచ్ఛ । దేవాన్ । సత్యాః । సన్తు । యజమానస్య । కామాః ॥ అజా । అసి । రయిష్ఠేతిరయి-స్థా । పృథివ్యామ్ । సీద । ఊర్ధ్వా । అన్తరిక్షమ్ । ఉపేతి । తిష్ఠస్వ । దివి । తే । బృహత్ । భాః ॥ తన్తుమ్ । తన్వన్న్ । రజసః । భానుమ్ । అన్వితి । ఇహి । జ్యోతిష్మతః । పథః । రక్ష । ధియా । కృతాన్ ॥ అనుల్బణమ్ । వయత । జోగువామ్ । అపః । మనుః । భవ । జనయ । దైవ్యమ్ । జనమ్ ॥ మనసః । హవిః । అసి । ప్రజాపతేరితిప్రజా-పతేః । వర్ణః । గాత్రాణామ్ । తే । గాత్రభాజఇతిగాత్ర-భాజః । భూయాస్త ॥ ౬ ॥

॥ సరస్వత్యై స్వాహా మనుస్త్రయోదశ చ ॥ ౨ ॥

ఇమేఇతి । వై । సహ । ఆస్తామ్ । తేఇతి । వాయుః । వీతి । అవాత్ । తేఇతి । గర్భమ్ । అదధాతామ్ । తమ్ । సోమః । ప్రేతి । అజనయత్ । అగ్నిః । అగ్రసత । సః । ఏతమ్ । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । ఆగ్నేయమ్ । అష్టాకపాలమిత్యష్టా-కపాలమ్ । అపశ్యత్ । తమ్ । నిరితి । అవపత్ । తేన । ఏవ । ఏనామ్ । అగ్నేః । అధి । నిరితి । అక్రీణాత్ । తస్మాత् । అపీతి । అన్యదేవత్యామిత్యన్య-దేవత్యామ్ । ఆలభమానఇత్యా-లభమానః । ఆగ్నేయమ్ । అష్టాకపాలమిత్యష్టా-కపాలమ్ । పురస్తాత్ । నిరితి । వపేత్ । అగ్నేః । ఏవ । ఏనామ్ । అధీతి । నిష్క్రీయేతినిః-క్రీయ । ఏతి । లభతే । యత్ ॥ ౭ ॥ వాయుః । వ్యవాదితివి-అవాత్ । తస్మాత్ । వాయవ్యా । యత్ । ఇమేఇతి । గర్భమ్ । అదధాతామ్ । తస్మాత్ । ద్యావాపృథివ్యేతిద్యావా-పృథివ్యా । యత్ । సోమః । ప్రేతి । అజనయత్ । అగ్నిః । అగ్రసత । తస్మాత్ । అగ్నీషోమీయేత్యగ్నీ-సోమీయా । యత్ । అనయోః । వియత్యోరితివి-యత్యోః । వాక్ । అవదత్ । తస్మాత్ । సారస్వతీ । యత్ । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । అగ్నేః । అధీతి । నిరక్రీణాదితినిః-అక్రీణాత్

తస్మాత్ । ప్రాజాపత్యేతిప్రాజా-పత్యా ।సా । వై ।ఏషా । సర్వదేవత్యేతిసర్వ-దేవత్యా । యత్।
అజా । వశా । వాయవ్యామ్ । ఏతి । లభేత । భూతికామఇతిభూతి-కామః । వాయుః ।
వై । క్షేపిష్ఠా । దేవతా । వాయుమ్ ।ఏవ । స్వేన ॥౭॥ భాగధేయేనేతిభాగ-ధేయేన । ఉపేతి।
ధావతి । సః । ఏవ । ఏనమ్ । భూతిమ్ । గమయతి । ద్యావాపృథివ్యామితి ద్యావా-పృథివ్యామ్।
ఏతి ।లభేత ।కృషమాణః । ప్రతిష్ఠాకామఇతిప్రతిష్ఠా-కామః ।దివః ।ఏవ ।అస్మై ।పర్జన్యః ।
వర్షతి ।వీతి ।అస్యామ్ ।ఓషధయః ।రోహన్తి ।సమర్ధుకమితిసమ్-అర్ధుకమ్ ।అస్య । సస్యమ్।
భవతి ।అగ్నీషోమీయామిత్యగ్నీ-సోమీయామ్ । ఏతి । లభేత । యః । కామయేత । అన్న
వానిత్యన్న-వాన్ । అన్నాదఇత్యన్న-అదః । స్యామ్ । ఇతి । అగ్నినా । ఏవ । అన్నమ్ । అవేతి।
రున్ధే । సోమేన ।అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్ ।అన్నవానిత్యన్న-వాన్ । ఏవ । అన్నాద ఇత్యన్న-
అదః । భవతి । సారస్వతీమ్ । ఏతి । లభేత । యః ॥౯॥ ఈశ్వరః । వాచః । వదితోః । సన్న్
వాచమ్ । న ।వదేత్ । వాక్ । వై । సరస్వతీ ।సరస్వతీమ్ ।ఏవ । స్వేన । భాగధేయేనేతిభాగ-
ధేయేన ।ఉపేతి ।ధావతి । సా ।ఏవ । అస్మిన్న్ ।వాచమ్ ।దధాతి ।ప్రాజాపత్యామితి ప్రాజా-
పత్యామ్ ।ఏతి ।లభేత ।యః ।కామయేత । అనభిజితమిత్యనభి-జితమ్ ।అభీతి । జయేయమ్।
ఇతి । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । సర్వాః । దేవతాః । దేవతాభిః । ఏవ । అనభిజితమిత్యనభి-
జితమ్ । అభీతి । జయతి ।వాయవ్యయా । ఉపాకరోతీత్యుప-ఆకరోతి । వాయోః । ఏవ।
ఏనామ్ ।అవరుధ్యేత్యవ-రుధ్య ।ఏతి ।లభతే । ఆకూత్యాఇత్యా-కూత్యై । త్వా । కామాయ ।
త్వా ॥౧౦॥ ఇతి । ఆహ । యథాయజురితియథా-యజుః । ఏవ । ఏతత్ । కిక్కిటాకారమితి
కిక్కిటా-కారమ్ ।జుహోతి । కిక్కిటాకారేణేతికిక్కిటా-కారేణ ।వై ।గ్రామ్యాః ।పశవః । రమన్తే।
ప్రేతి ।ఆరణ్యాః । పతన్తి । యత్ । కిక్కిటాకారమితికిక్కిటా-కారమ్ ।జుహోతి । గ్రామ్యాణామ్।

పశూనామ్ । ధృత్యై । పర్యగ్నావితిపరి-అగ్నౌ ।క్రియమాణే ।జుహోతి । జీవన్తీమ్ । ఏవ । ఏనామ్ । సువర్గమితిసువః-గమ్ ।లోకమ్ । గమయతి ।త్వమ్ । తురీయా ।వశినీ । వశా అసి ।ఇతి ।ఆహ । దేవత్రేతిదేవ-త్రా ।ఏవ ।ఏనామ్ ।గమయతి ।సత్యాః । సన్తు । యజమానస్య కామాః ।ఇతి ।ఆహ । ఏషః ।వై ।కామః ॥౧౧॥యజమానస్య ।యత్ । అనార్తః । ఉదృచమిత్యుత్-ఋచమ్ ।గచ్ఛతి ।తస్మాత్ । ఏవమ్ ।ఆహ ।అజా ।అసి । రయిష్ఠేతిరయి-స్థా ।ఇతి । ఆహ ఏషు ।ఏవ ।ఏనామ్ । లోకేషు ।ప్రతీతి । స్థాపయతి । దివి ।తే ।బృహత్ । భాః । ఇతి । ఆహ సువర్గఇతిసువః-గే ।ఏవ । అస్మై ।లోకే ।జ్యోతిః । దధాతి । తన్తుమ్ । తన్వన్ । రజసః । భానుమ్ । అన్వితి ।ఇహి । ఇతి ।ఆహ । ఇమాన్ । ఏవ । అస్మై । లోకాన్ । జ్యోతిష్మతః । కరోతి । అనుల్బణమ్ । వయత । జోగువామ్ । అపః । ఇతి ॥౧౨॥ ఆహ । యత్ । ఏవ యజ్ఞే । ఉల్బణమ్ ।క్రియతే ।తస్య ।ఏవ । ఏషా । శాన్తిః । మనుః । భవ । జనయ । దైవ్యమ్ జనమ్ । ఇతి । ఆహ ।మానవ్యః । వై । ప్రజాఇతిప్ర-జాః ।తాః । ఏవ ।ఆద్యాః । కురుతే మనసః ।హవిః ।అసి ।ఇతి ।ఆహ ।స్వగాకృత్యాఇతిస్వగా-కృత్యై ।గాత్రాణామ్ । తే । గాత్రభాజఇతిగాత్ర-భాజః । భూయాస్మ ।ఇతి ।ఆహ । ఆశిషమిత్యా-శిషమ్ ।ఏవ ।ఏతామ్ । ఏతి । శాస్తే ।తస్యై । వై । ఏతస్యాః ।ఏకమ్ ।ఏవ । అదేవయజనమిత్యదేవ-యజనమ్ । యత్ । ఆలబ్ధాయామిత్యా-లబ్ధాయామ్ । అభ్రః ॥౧౩॥ భవతి । యత్ । ఆలబ్ధాయామిత్యా-లబ్ధాయామ్ ।అభ్రః । స్యాత్ । అప్స్విత్యప్-సు । వా । ప్రవేశయేదితిప్ర-వేశయేత్ । సర్వామ్ వా । ప్రేతి । అశ్నీయాత్ । యత్ । అప్స్విత్యప్-సు । ప్రవేశయేదితిప్ర-వేశయేత్ । యజ్ఞవేశసమితి యజ్ఞ-వేశసమ్ । కుర్యాత్ ।సర్వామ్ । ఏవ । ప్రేతి । అశ్నీయాత్ ।ఇన్ద్రియమ్ । ఏవ । ఆత్మన్ ధత్తే । సా । వై ।ఏషా । త్రయాణామ్ ।ఏవ । అవరుద్ధేత్యవ-రుద్ధా । సంవత్సరసదఇతిసంవత్సర-

సదః । సహస్రయాజినఇతిసహస్ర-యాజినః । గృహమేధినఇతిగృహ-మేధినః । తే । ఏవ । ఏతయా । యజేరన్న్ । తేషామ్ । ఏవ । ఏషా । ఆప్తా ॥౧౪॥

॥ యథ్సేనసారస్వతీమాలభేతయఃకామయత్వాకామోపఇత్యష్టౌద్విచత్వారిగ్ంశచ్చ॥౩॥

చిత్తమ్ । చ । చిత్తిః । చ । ఆకూతమిత్యా-కూతమ్ । చ । ఆకూతిరిత్యా-కూతిః । చ । విజ్ఞాతమితివి-జ్ఞాతమ్ । చ । విజ్ఞానమితివి-జ్ఞానమ్ । చ । మనః । చ । శక్వరీః । చ । దర్శః । చ । పూర్ణమాసఇతిపూర్ణ-మాసః । చ । బృహత్ । చ । రథన్తరమితిరథమ్-తరమ్ । చ । ప్రజాపతిరితి ప్రజా-పతిః । జయాన్ । ఇన్ద్రాయ । వృష్ణే । ప్ర । ఇతి । అయచ్ఛత్ । ఉగ్రః । పృతనాజ్యేషు । తస్మై విశః । సమితి । అనమన్త । సర్వాః । సః । ఉగ్రః । సః । హి । హవ్యః । బభూవ । దేవాసురాఇతి దేవ-అసురాః । సంయత్తాఇతిసమ్-యత్తాః । ఆసన్న్ । సః । ఇన్ద్రః । ప్రజాపతిమితిప్రజా-పతిమ్ । ఉప । ఇతి । అధావత్ । తస్మై । ఏతాన్ । జయాన్ । ప్ర । ఇతి । అయచ్ఛత్ । తాన్ । అజుహోత్ । తతః । వై । దేవాః । అసురాన్ । అజయన్న్ । యత్ । అజయన్న్ । తత్ । జయానామ్ । జయత్వమితి జయ-త్వమ్ । స్పర్ధమానేన । ఏతే । హోతవ్యాః । జయతి । ఏవ । తామ్ । పృతనామ్ ॥౧౫॥

॥ ఉపపఞ్చవిగ్ంశతిశ్చ ॥ ౪ ॥

అగ్నిః । భూతానామ్ । అధిపతిరిత్యధి-పతిః । సః । మా । అవతు । ఇన్ద్రః । జ్యేష్ఠానామ్ । యమః । పృథివ్యాః । వాయుః । అన్తరిక్షస్య । సూర్యః । దివః । చన్ద్రమాః । నక్షత్రాణామ్ । బృహస్పతిః । బ్రహ్మణః । మిత్రః । సత్యానామ్ । వరుణః । అపామ్ । సముద్రః । స్రోత్యానామ్ । అన్నమ్ । సామ్రాజ్యానామితిసామ్-రాజ్యానామ్ । అధిపతీత్యధి-పతి । తత్ । మా । అవతు । సోమః । ఓషధీనామ్ । సవితా । ప్రసవానామితిప్ర-సవానామ్ । రుద్రః । పశూనామ్ । త్వష్టా రూపాణామ్ । విష్ణుః । పర్వతానామ్ । మరుతః । గణానామ్ । అధిపతయఇత్యధి-పతయః ।

తే । మా । అవన్తు । పితరః । పితామహాః । పరే । అవరే । తతాః । తతామహాః । ఇహ । మా । అవత ॥ అస్మిన్న్ । బ్రహ్మన్న్ । అస్మిన్న్ । క్షత్రే । అస్యామ్ । ఆశిషీత్యా-శిషి । అస్యామ్ । పురోధాయామితిపురః-ధాయామ్ । అస్మిన్న్ । కర్మన్న్ । అస్యామ్ । దేవహూత్యామితిదేవ-హూత్యామ్ ॥౧౬॥

॥ అవరేసప్తదశచ ॥ ౫ ॥

దేవాః । వై । యత్ । యజ్ఞే । అకుర్వత । తత్ । అసురాః । అకుర్వత । తే । దేవాః । ఏతాన్ । అభ్యాతానా నిత్యభి-ఆతానాన్ । అపశ్యన్న్ । తాన్ । అభ్యాతన్వతేత్యభి-ఆతన్వత । యత్ । దేవానామ్ । కర్మ । ఆసీత్ । ఆర్ధ్యత । తత్ । యత్ । అసురాణామ్ । న । తత్ । ఆర్ధ్యత । యేన । కర్మణా । ఈర్త్సేత్ । తత్ర । హోతవ్యాః । ఋధ్నోతి । ఏవ । తేన । కర్మణా । యత్ । విశ్వే । దేవాః । సమభరన్నితి సమ్-అభరన్న్ । తస్మాత్ । అభ్యాతానాఇత్యభి-ఆతానాః । వైశ్వదేవాఇతివైశ్వ-దేవాః । యత్ । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । జయాన్ । ప్రేతి । అయచ్ఛత్ । తస్మాత్ । జయాః । ప్రాజాపత్యాఇతిప్రాజా-పత్యాః ॥౧౭॥ యత్ । రాష్ట్రభృద్భిరితిరాష్ట్రభృత్-భిః । రాష్ట్రమ్ । ఏతి । అదదత । తత్ । రాష్ట్రభృతామితి రాష్ట్ర-భృతామ్ । రాష్ట్రభృత్త్వమితిరాష్ట్రభృత్-త్వమ్ । తే । దేవాః । అభ్యాతానైరిత్యభి-ఆతానైః । అసురాన్ । అభ్యాతన్వతేత్యభి-ఆతన్వత । జయైః । అజయన్న్ । రాష్ట్రభృద్భిరితిరాష్ట్రభృత్-భిః । రాష్ట్రమ్ । ఏతి । అదదత । యత్ । దేవాః । అభ్యాతానైరిత్యభి-ఆతానైః । అసురాన్ । అభ్యాతన్వతేత్యభి-ఆతన్వత । తత్ । అభ్యాతానానామిత్యభి-ఆతానానామ్ । అభ్యాతానత్వమిత్యభ్యాతాన-త్వమ్ । యత్ । జయైః । అజయన్న్ । తత్ । జయానామ్ । జయత్వమితిజయ-త్వమ్ । యత్ । రాష్ట్రభృద్భిరితిరాష్ట్రభృత్-భిః । రాష్ట్రమ్ । ఏతి । అదదత । తత్ । రాష్ట్రభృతామితిరాష్ట్ర-భృతామ్ । రాష్ట్ర భృత్త్వమితిరాష్ట్రభృత్-త్వమ్ । తతః । దేవాః । అభవన్న్ । పరేతి । అసురాః । యః । భ్రాతృవ్యవానితిభ్రాతృవ్య-వాన్ । స్యాత్

సః । ఏతాన్ । జుహుయాత్ ।అభ్యాతానైరిత్యభి-ఆతానైః । ఏవ । భ్రాతృవ్యాన్ । అభ్యాతనుత ఇత్యభి-ఆతనుతే । జయైః । జయతి । రాష్ట్రభృద్భిరితిరాష్ట్రభృత్-భిః । రాష్ట్రమ్ ।ఏతి । దత్తే భవతి । ఆత్మనా । పరేతి । అస్య । భ్రాతృవ్యః । భవతి ॥౧౭॥

॥ ప్రాజాపత్యాన్సోఽష్టాదశచ ॥౬॥

ఋతాషాట్ । ఋతధామేత్యృత-ధామా । అగ్నిః । గన్ధర్వః । తస్య । ఓషధయః । అప్సరసః । ఊర్జః । నామ । సః । ఇదమ్ । బ్రహ్మ । క్షత్రమ్ । పాతు । తాః । ఇదమ్ । బ్రహ్మ క్షత్రమ్ । పాన్తు । తస్మై । స్వాహా ।తాభ్యః । స్వాహా । సగ్ంహితఇతిసమ్-హితః । విశ్వసామేతి విశ్వ-సామా ।సూర్యః ।గన్ధర్వః । తస్య ।మరీచయః । అప్సరసః । ఆయువఇత్యా-యువః । సుషుమ్నఇతిసు-సుమ్నః । సూర్యరశ్మిరితిసూర్య-రశ్మిః । చన్ద్రమాః । గన్ధర్వః । తస్య । నక్షత్రాణి । అప్సరసః । బేకురయః । భుజ్యుః । సుపర్ణఇతిసు-పర్ణః । యజ్ఞః । గన్ధర్వః । తస్య దక్షిణాః ।అప్సరసః ।స్తవాః ।ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః ।విశ్వకర్మేతివిశ్వ-కర్మా ।మనః ॥౧౮॥ గన్ధర్వః । తస్య । ఋక్సామానీత్యృక్-సామాని ।అప్సరసః । వహ్నయః । ఇషిరః । విశ్వవ్యచాఇతి విశ్వ-వ్యచాః । వాతః । గన్ధర్వః ।తస్య । ఆపః । అప్సరసః । ముదాః । భువనస్య । పతే । యస్య । తే ।ఉపరి । గృహాః ।ఇహ ।చ ॥సః ।నః । రాస్వ ।అజ్యానిమ్ ।రాయః । పోషమ్ । సువీర్యమితిసు-వీర్యమ్ । సంవత్సరీణామితిసమ్-వత్సరీణామ్ । స్వస్తిమ్ ॥ పరమేష్ఠీ । అధిపతిరిత్యధి-పతిః । మృత్యుః । గన్ధర్వః । తస్య । విశ్వమ్ । అప్సరసః । భువః । సుక్షితిరితి సు-క్షితిః । సుభూతిరితిసు-భూతిః । భద్రకృదితిభద్ర-కృత్ । సువర్వానితిసువః-వాన్ । పర్జన్యః । గన్ధర్వః ।తస్య ।విద్యుతఇతివి-ద్యుతః । అప్సరసః । రుచః । దూరేహేతిరితిదూరే-హేతిః । అమృడయః ॥౨౦॥ మృత్యుః । గన్ధర్వః । తస్య । ప్రజాఇతిప్ర-జాః । అప్సరసః ।

ఖీరువః । చారుః । కృపణకాశీతికృపణ-కాశీ । కామః । గన్ధర్వాః । తస్య । ఆధయఇత్యా-
ధయః । అప్సరసః । శోచయన్తీః । నామ ।సః ।ఇదమ్ । బ్రహ్మ । క్షత్రమ్ । పాతు । తాః ।
ఇదమ్ । బ్రహ్మ । క్షత్రమ్ ।పాన్తు । తస్మై ।స్వాహా । తాభ్యః ।స్వాహా । సః ।నః । భువనస్య
పతే ।యస్య ।తే । ఉపరి । గృహాః । ఇహ ।చ ॥ ఉరు । బ్రహ్మణే । అస్మై । క్షత్రాయ । మహి।
శర్మ । యచ్ఛ ॥౨౧॥

॥ మనోమృడయష్టచ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ॥ ౩ ॥

రాష్ట్రకామాయేతిరాష్ట్ర-కామాయ ।హోతవ్యాః ।రాష్ట్రమ్ । వై । రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-
భృతః । రాష్ట్రేణ । ఏవ ।అస్మై । రాష్ట్రమ్ ।అవేతి । రున్ధే । రాష్ట్రమ్ ।ఏవ ।భవతి । ఆత్మనే ।
హోతవ్యాః ।రాష్ట్రమ్ । వై । రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-భృతః । రాష్ట్రమ్ । ప్రజేతిప్ర-జా । రాష్ట్రమ్।
పశవః ।రాష్ట్రమ్ ।యత్ । శ్రేష్ఠః ।భవతి ।రాష్ట్రేణ ।ఏవ ।రాష్ట్రమ్ । అవేతి । రున్ధే । వసిష్ఠః ।
సమానానామ్ ।భవతి । గ్రామకామాయేతిగ్రామ-కామాయ ।హోతవ్యాః । రాష్ట్రమ్ । వై ।
రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-భృతః । రాష్ట్రమ్ ।సజాతాఇతిస-జాతాః ।రాష్ట్రేణ ।ఏవ । అస్మై । రాష్ట్రమ్।
సజాతానితిస-జాతాన్ । అవేతి । రున్ధే । గ్రామీ ॥౨౨॥ ఏవ । భవతి । అధిదేవన ఇత్యధి-
దేవనే । జుహోతి ।అధిదేవనఇత్యధి-దేవనే । ఏవ ।అస్మై । సజాతానితిస-జాతాన్ । అవేతి।
రున్ధే । తే । ఏనమ్ । అవరుద్ధాఇత్యవ-రుద్ధాః । ఉపేతి । తిష్ఠన్తే । రథముఖఇతిరథ-ముఖే।
ఓజస్కామస్యేత్యోజః-కామస్య ।హోతవ్యాః ।ఓజః । వై । రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-భృతః । ఓజః ।
రథః । ఓజసా । ఏవ ।అస్మై । ఓజః ।అవేతి । రున్ధే । ఓజస్వీ ।ఏవ ।భవతి । యః । రాష్ట్రాత్।
అపభూతఇత్యప-భూతః ।స్యాత్ । తస్మై । హోతవ్యాః । యావన్తః । అస్య । రథాః । స్యుః ।
తాన్ । బ్రూయాత్ । యుఙ్ధ్వమ్ । ఇతి । రాష్ట్రమ్ । ఏవ । అస్మై । యునక్తి ॥౨౩॥ ఆహుతయః

ఇత్యా-హుతయః । వై । ఏతస్య । అక్లప్తాః । యస్య । రాష్ట్రమ్ । న । కల్పతే । స్వరథస్యేతిస్వ-రథస్య । దక్షిణమ్ । చక్రమ్ । ప్రవృహ్యేతిప్ర-వృహ్య । నాడీమ్ । అభీతి । జుహుయాత్ । ఆహుతీరిత్యా-హుతీః । ఏవ । అస్య । కల్పయతి । తాః । అస్య । కల్పమానాః । రాష్ట్రమ్ । అన్వితి । కల్పతే । సఙ్గ్రామఇతిసమ్-గ్రామే । సంయత్తఇతిసమ్-యత్తే । హోతవ్యాః । రాష్ట్రమ్ । వై । రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-భృతః । రాష్ట్రే । ఖలు । వై । ఏతే । వ్యాయచ్ఛన్తఇతివి-ఆయచ్ఛన్తే । యే । సఙ్గ్రామమితిసమ్-గ్రామమ్ । సంయన్తీతిసమ్-యన్తి । యస్య । పూర్వస్య । జుహ్వతి । సః । ఏవ । భవతి । జయతి । తమ్ । సఙ్గ్రామమితిసమ్-గ్రామమ్ । మాన్ధుకః । ఇధ్మః ॥ ౨౪॥ భవతి । అఙ్గారాః । ఏవ । ప్రతివేష్టమానాఇతిప్రతి-వేష్టమానాః । అమిత్రాణామ్ । అస్య । సేనామ్ । ప్రతీతి । వేష్టయన్తి । యః । ఉన్మాద్యేదిత్యుత్-మాద్యేత్ । తస్మై । హోతవ్యాః । గన్ధర్వాప్సరసఇతిగన్ధర్వ-అప్సరసః । వై । ఏతమ్ । ఉదితి । మాదయన్తి । యః । ఉన్మాద్యతీత్యుత్-మాద్యతి । ఏతే । ఖలు । వై । గన్ధర్వాప్సరసఇతిగన్ధర్వ-అప్సరసః । యత్ । రాష్ట్రభృతఇతి రాష్ట్ర-భృతః । తస్మై । స్వాహా । తాభ్యః । స్వాహా । ఇతి । జుహోతి । తేన । ఏవ । ఏనాన్ । శమయతి । నైయగ్రోధః । ఔదుమ్బరః । ఆశ్వత్థః । ప్లాక్షః । ఇతి । ఇధ్మః । భవతి । ఏతే । వై । గన్ధర్వాప్సరసామితిగన్ధర్వ-అప్సరసామ్ । గృహాః । స్వే । ఏవ । ఏనాన్ ॥ ౨౫॥ ఆయతన ఇత్యా-యతనే । శమయతి । అభిచరతేత్యభి-చరతా । ప్రతిలోమమితిప్రతి-లోమమ్ । హోతవ్యాః । ప్రాణానితిప్ర-అనాన్ । ఏవ । అస్య । ప్రతీచః । ప్రతీతి । యౌతి । తమ్ । తతః । యేన । కేన । చ । స్తృణుతే । స్వకృతఇతిస్వ-కృతే । ఇరిణే । జుహోతి । ప్రదరఇతి ప్ర-దరే । వా । ఏతత్ । వై । అస్యై । నిర్ఋతిగృహీతమితినిర్ఋతి-గృహీతమ్ । నిర్ఋతి గృహీతఇతినిర్ఋతి-గృహీతే । ఏవ । ఏనమ్ । నిర్ఋత్యేతినిః-ఋత్యా । గ్రాహయతి ।

యత్ । వాచః । క్రూరమ్ । తేన ।వషట్ ।కరోతి ।వాచః ।ఏవ । ఏనమ్ । క్రూరేణ । ప్రేతి॥ వృశ్చతి ।తాజక్ ।ఆర్తిమ్ ।ఏతి । ఋచ్ఛతి ।యస్య ।కామయేత । అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్॥౨౬॥ ఏతి ।దదీయ ।ఇతి ।తస్య ।సభాయామ్ ।ఉత్తానఇత్యుత్-తానః ।నిపద్యేతిని-పద్య । భువనస్య పతే । ఇతి ।తృణాని ।సమితి ।గృహ్ణీయాత్ । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । వై । భువనస్య । పతిః । ప్రజాపతినేతిప్రజా-పతినా ।ఏవ । అస్య । అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్ । ఏతి । దత్తే ఇదమ్ ।అహమ్ ।అముష్య । అముష్యాయణస్య । అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్ । హరామి । ఇతి ।ఆహ ।అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్ । ఏవ ।అస్య । హరతి । షడ్భిరితిషట్-భిః । హరతి షట్ ।వై ।ఋతవః । ప్రజాపతినేతిప్రజా-పతినా ।ఏవ ।అస్య ।అన్నాద్యమిత్యన్న-అద్యమ్ । ఆదాయేత్యా-దాయ ।ఋతవః । అస్మై । అను । ప్రేతి । యచ్ఛన్తి ॥౨౭॥ యః । జ్యేష్ఠబన్ధురితి జ్యేష్ఠ-బన్ధుః । అపభూతఇత్యప-భూతః ।స్యాత్ । తమ్ । స్థలే । అవసాయ్యేత్యవ-సాయ్య । బ్రహ్మౌదనమితిబ్రహ్మ-ఓదనమ్ । చతుశ్శరావమితిచతుః-శరావమ్ । పక్త్వా । తస్మై । పైరాతవ్యాః । వర్ష్మ । వై । రాష్ట్రభృతఇతిరాష్ట్ర-భృతః ।వర్ష్మ । స్థలమ్ । వర్ష్మణా । ఏవ । ఏనమ్ । వర్ష్మ । సమానానామ్ । గమయతి । చతుశ్శరావఇతిచతుః-శరావః । భవతి । దిక్షు ।ఏవ । ప్రతీతి ।తిష్ఠతి । క్షీరే ।భవతి । రుచమ్ । ఏవ । అస్మిన్న్ । దధాతి । ఉదితి । హరతి । శృతత్వాయేతిశృత-త్వాయ । సర్పిష్వాన్ । భవతి । మేధ్యత్వాయేతిమేధ్య-త్వాయ॥ చత్వారః ।ఆర్షేయాః । ప్రేతి । అశ్నన్తి । దిశామ్ । ఏవ । జ్యోతిషి । జుహోతి ॥౨౮॥

॥ గ్రామీయునక్తీర్మస్స్వఏవైనానన్నాద్యంయచ్ఛన్త్యేకాన్నపఞ్చాశచ్చ ॥౪॥

దేవికాః । నిరితి । వపేత్ । ప్రజాకామఇతిప్రజా-కామః । ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి । ఇవ । ఖలు । వై । ప్రజాఇతిప్ర-జాః । ఛన్దోభిరితిఛన్దః-భిః । ఏవ

అస్మై । ప్రజా ఇతి ప్ర-జాః । ప్రేతి । జనయతి । ప్రథమమ్ । ధాతారమ్ । కరోతి । మిథునీ । ఏవ । తేన । కరోతి । అన్వితి । ఏవ । అస్మై । అనుమతిరిత్యను-మతిః । మన్యతే । రాతే । రాకా । ప్రేతి । సినీవాలీ । జనయతి । ప్రజాస్వితి ప్ర-జాసు । ఏవ । ప్రజాతాస్వితి ప్ర-జాతాసు । కుహ్వా । వాచమ్ । దధాతి । ఏతాః । ఏవ । నిరితి । వపేత్ । పశుకామ ఇతి పశు-కామః । ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి ॥౨౯॥ ఇవ । ఖలు । వై । పశవః । ఛన్దోభిరితి ఛన్దః-భిః । ఏవ । అస్మై । పశూన్ । ప్రేతి । జనయతి । ప్రథమమ్ । ధాతారమ్ । కరోతి । ప్రేతి । ఏవ । తేన । వాపయతి । అన్వితి । ఏవ । అస్మై । అనుమతిరిత్యను-మతిః । మన్యతే । రాతే । రాకా । ప్రేతి । సినీవాలీ । జనయతి । పశూన్ । ఏవ । ప్రజాతానితి ప్ర-జాతాన్ । కుహ్వా । ప్రతీతి । స్థాపయతి । ఏతాః । ఏవ । నిరితి । వపేత్ । గ్రామకామ ఇతి గ్రామ-కామః । ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి । ఇవ । ఖలు । వై । గ్రామః । ఛన్దోభిరితి ఛన్దః-భిః । ఏవ । అస్మై । గ్రామమ్ ॥౩౦॥ అవేతి । రున్ధే । మధ్యతః । ధాతారమ్ । కరోతి । మధ్యతః । ఏవ । ఏనమ్ । గ్రామస్య । దధాతి । ఏతాః । ఏవ । నిరితి । వపేత్ । జ్యోగామయావీతి జ్యోక్-ఆమయావీ । ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి । ఖలు । వై । ఏతమ్ । అభీతి । మన్యన్తే । యస్య । జ్యోక్ । ఆమయతి । ఛన్దోభిరితి ఛన్దః-భిః । ఏవ । ఏనమ్ । అగదమ్ । కరోతి । మధ్యతః । ధాతారమ్ । కరోతి । మధ్యతః । వై । ఏతస్య । అక్లృప్తమ్ । యస్య । జ్యోక్ । ఆమయతి । మధ్యతః । ఏవ । అస్య । తేన । కల్పయతి । ఏతాః । ఏవ । నిరితి ॥౩౧॥ వపేత్ । యమ్ । యజ్ఞః । న । ఉపనమేదిత్యుప-నమేత్ । ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి । ఖలు । వై । ఏతమ్ । న । ఉపేతి । నమన్తి । యమ్ । యజ్ఞః । న । ఉపనమతీత్యుప-నమతి । ప్రథమమ్ । ధాతారమ్ । కరోతి । ముఖతః । ఏవ । అస్మై । ఛన్దాగ్ంసి । దధాతి । ఉపేతి ।

ఏనమ్ । యజ్ఞః । నమతి । ఏతాః । ఏవ ।నిరితి । వపేత్ । ఈజానః । ఛన్దాగ్ంసి । వై ।
దేవికాః । యాతయామానీతియాత-యామాని ।ఇవ । ఖలు । వై । ఏతస్య । ఛన్దాగ్ంసి ।
యః । ఈజానః । ఉత్తమమిత్యుత్-తమమ్ । ధాతారమ్ । కరోతి ॥౩౨॥ ఉపరిష్టాత్ । ఏవ
అస్మై । ఛన్దాగ్ంసి । అయాతయామానీత్యయాత-యామాని । అవేతి । రున్ధే । ఉపేతి ।
ఏనమ్ । ఉత్తరఇత్యుత్-తరః । యజ్ఞః ।నమతి । ఏతాః । ఏవ । నిరితి । వపేత్ । యమ్ ।
మేధా । న । ఉపనమేదిత్యుప-నమేత్ ।ఛన్దాగ్ంసి । వై । దేవికాః ।ఛన్దాగ్ంసి ।ఖలు । వై ।
ఏతమ్ ।న । ఉపేతి । నమన్తి ।యమ్ । మేధా ।న ।ఉపనమతీత్యుప-నమతి । ప్రథమమ్।
ధాతారమ్ । కరోతి । ముఖతః । ఏవ । అస్మై । ఛన్దాగ్ంసి । దధాతి । ఉపేతి । ఏనమ్ ।
మేధా । నమతి । ఏతాః ।ఏవ ।నిరితి ।వపేత్ ॥౩౩॥ రుక్కామఇతిరుక్-కామః । ఛన్దాగ్ంసి।
వై । దేవికాః । ఛన్దాగ్ంసి । ఇవ ।ఖలు ।వై । రుక్ । ఛన్దోభిరితిఛన్దః-భిః । ఏవ । అస్మిన్న్
రుచమ్ । దధాతి । క్షీరే ।భవన్తి ।రుచమ్ ।ఏవ ।అస్మిన్న్ । దధతి । మధ్యతః । ధాతారమ్ ।
కరోతి ।మధ్యతః ।ఏవ ।ఏనమ్ ।రుచః ।దధాతి ।గాయత్రీ ।వై । అనుమతిరిత్యను-మతిః
త్రిష్టుక్ । రాకా । జగతీ । సినీవాలీ ।అనుష్టుబిత్యను-స్తుప్ । కుహూః । ధాతా । వషట్కారఇతి
వషట్-కారః ।పూర్వపక్షఇతిపూర్వ-పక్షః ।రాకా ।అపరపక్షఇత్యపర-పక్షః ।కుహూః । అమావాస్యే
త్యమా-వాస్యా ।సినీవాలీ ।పౌర్ణమాసీతిపౌర్ణ-మాసీ ।అనుమతిరిత్యను-మతిః । చన్ద్రమాః ।
ధాతా । అష్టౌ ॥౩౪॥ వసవః । అష్టాక్షరేత్యష్టా-అక్షరా । గాయత్రీ । ఏకాదశ । రుద్రాః ।
ఏకాదశాక్షరేత్యేకాదశ-అక్షరా । త్రిష్టుప్ । ద్వాదశ । ఆదిత్యాః । ద్వాదశాక్షరేతిద్వాదశ-
అక్షరా । జగతీ । ప్రజాపతిరితిప్రజా-పతిః । అనుష్టుబిత్యను-స్తుప్ । ధాతా । వషట్కారఇతి
వషట్-కారః ।ఏతత్ । వై ।దేవికాః ।సర్వాణి ।చ ।ఛన్దాగ్ంసి ।సర్వాః ।చ । దేవతాః । వషట్కార

ఇతివషట్-కారః । తాః । యత్ । సహ । సర్వాః । నిర్వపేదితినిః-వపేత్ । ఈశ్వరాః । ఏనమ్ । ప్రదహఇతిప్ర-దహః । ద్వేఇతి । ప్రథమేఇతి । నిరుప్యేతినిః-ఉప్య । ధాతుః । తృతీయమ్ । నిరితి । వపేత్ । తథోఇతి । ఏవ । ఉత్తరేఇత్యుత్-తరే । నిరితి । వపేత్ । తథా । ఏనమ్ । న । ప్రేతి । దహన్తి । అథోఇతి । యస్మై । కామాయ । నిరుప్యన్తఇతినిః-ఉప్యన్తే । తమ్ । ఏవ । అభిః । ఉపేతి । ఆప్నోతి ॥౩౭॥ పశుకామశ్చన్ద్రాగ్ంసిస్వైదేవీకాశ్చన్ద్రాగ్ంసిగ్రామం కల్పయత్యేతా ఏవనిరుత్తమంధాతారంకరోతిమేధా నమత్యేతా ఏవనిర్వపేద్దహ్యాదహన్తి నవచ ॥౯॥

వాస్తోః । పతే । ప్రతీతి । జానీహి । అస్మాన్ । స్వావేశఇతిసు-ఆవేశః । అనమీవః । భవ । నః ॥ యత్ । త్వా । ఈమహే । ప్రతీతి । తత్ । నః । జుషస్వ । శమ్ । నః । ఏధి । ద్విపదఇతిద్వి-పదే । శమ్ । చతుష్పదఇతిచతుః-పదే ॥ వాస్తోః । పతే । శగ్మయా । సగ్ంసదేతిసమ్-సదా । తే । సక్షీమహి । రణ్వయా । గాతుమత్యేతిగాతు-మత్యా ॥ అవః । క్షేమే । ఉత । యోగే । వరమ్ । నః । యూయమ్ । పాత । స్వస్తిభిరితిస్వస్తి-భిః । సదా । నః ॥ యత్ । సాయమ్ప్రాతరితిసాయమ్-ప్రాతః । అగ్నిహోత్రమిత్యగ్ని - హోత్రమ్ । జుహోతి । ఆహుతీష్టకా ఇత్యాహుతి-ఇష్టకాః । ఏవ । తాః । ఉపేతి । ధత్తే ॥౩౮॥ యజమానః । అహోరాత్రాణీత్యహః-రాత్రాణి । వై । ఏతస్య । ఇష్టకాః । యః । ఆహితాగ్నిరిత్యాహిత-అగ్నిః । యత్ । సాయమ్ప్రాతరితి సాయమ్-ప్రాతః । జుహోతి । అహోరాత్రాణీత్యహః-రాత్రాణి । ఏవ । ఆప్త్వా । ఇష్టకాః । కృత్వా । ఉపేతి । ధత్తే । దశ । సమానత్ర । జుహోతి । దశాక్షరేతిదశ-అక్షరా । విరాడితివి-రాట్ । విరాజమితివి-రాజమ్ । ఏవ । ఆప్త్వా । ఇష్టకామ్ । కృత్వా । ఉపేతి । ధత్తే । అథోఇతి । విరాజీతివి-రాజి । ఏవ । యజ్ఞమ్ । ఆప్నోతి । చిత్యశ్చిత్యఇతిచిత్యః-చిత్యః । అస్య । భవతి । తస్మాత్ । యత్ర । దశ । ఉషిత్వా । ప్రయాతీతిప్ర-యాతి । తత్ । యజ్ఞవాస్త్వితియజ్ఞ-వాస్తు

అహాస్తు । ఏవ । తత్ । యత్ । తతః । అర్వాచీనమ్ ॥౩౭॥ రుద్రః । ఖలు । వై । వాస్తోష్పతిరితి వాస్తోః-పతిః । యత్ । అహుత్వా । వాస్తోష్పతీయమితివాస్తోః-పతీయమ్ । ప్రయాయాదితి ప్ర-యాయాత్ । రుద్రః ।ఏనమ్ ।భూత్వా । అగ్నిః ।అనూత్థాయేత్యను-ఉత్థాయ । హన్యాత్ వాస్తోష్పతీయమితివాస్తోః-పతీయమ్ । జుహోతి । భాగధేయేనేతిభాగ-ధేయేన । ఏవ । ఏనమ్ ।శమయతి ।న ।ఆర్తిమ్ ।ఏతి ।యజమానః । యత్ । యుక్తే । జుహుయాత్ యథా । ప్రయాతఇతిప్ర-యాతే ।వాస్తౌ । ఆహుతిమిత్యా-హుతిమ్ । జుహోతి । తాదృక్ ఏవ । తత్ ।యత్ । అయుక్తే । జుహుయాత్ ।యథా । క్షేమే । ఆహుతిమిత్యా-హుతిమ్ । జుహోతి । తాదృక్ । ఏవ । తత్ । అహుతమ్ । అస్య । వాస్తోష్పతీయమితివాస్తోః-పతీయమ్ । స్యాత్ ॥౩౮॥ దక్షిణః ।యుక్తః ।భవతి । సవ్యః । అయుక్తః । అథ । వాస్తోష్పతీయమితి వాస్తోః-పతీయమ్ । జుహోతి । ఉభయమ్ । ఏవ । అకః । అపరివర్గమిత్యపరి-వర్గమ్ । ఏవ । ఏనమ్ । శమయతి ।యత్ । ఏకయా ।జుహుయాత్ । దర్విహోమమితి దర్వి-హోమమ్ కుర్యాత్ । పురోనువాక్యామితిపురః-అనువాక్యామ్ । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । యాజ్యయా । జుహోతి । సదేవత్వాయేతిసదేవ-త్వాయ ।యత్ ।హుతే ।ఆదధ్యాదిత్యా-దధ్యాత్ । రుద్రమ్ గృహాన్ ।అన్వారోహయేదిత్యను-ఆరోహయేత్ । యత్ । అవక్షాణానీత్యవ-క్షాణాని । అసమ్ప్రక్షాప్యేత్యసమ్-ప్రక్షాప్య । ప్రయాయాదితిప్ర-యాయాత్ । యథా । యజ్ఞవేశసమితియజ్ఞ-వేశసమ్ । వా । ఆదహనమిత్యా-దహనమ్ । వా । తాదృక్ ।ఏవ । తత్ । అయమ్ । తే । యోనిః ।ఋత్వియః ।ఇతి ।అరణ్యోః ।సమారోహయతీతిసమ్-ఆరోహయతి ॥౩౯॥ ఏషః । వై । అగ్నేః । యోనిః । స్వే ।ఏవ । ఏనమ్ । యోనౌ । సమారోహయతీతి సమ్-ఆరోహయతి అథో ఇతి । ఖలు । ఆహుః । యత్ । అరణ్యోః । సమారూఢఇతిసమ్-ఆరూఢః । నశ్యేత్ ।

ఉదితి ।అస్య ।అగ్నిః । సీదేత్ । పునరాధేయఇతిపునః-ఆధేయః । స్యాత్ ।ఇతి ।యా । తే ।
అగ్నే।యజ్ఞియా ।తనూః । తయా ।ఏహి । ఇహి ।ఏహి ।రోహ । ఇతి । ఆత్మన్న్। సమారోహయత
ఇతిసమ్-ఆరోహయతే ।యజమానః । వై । అగ్నేః ।యోనిః ।స్వాయామ్ । ఏవ । ఏనమ్ ।
యోన్యామ్ । సమారోహయతఇతిసమ్-ఆరోహయతే ॥౪౦॥

॥ ధత్తేఽర్వాచీనగ్గ్ంస్వాథ్సమారోహయతి పఞ్చచత్వారిగ్ంశచ్చ ॥ ౧౦ ॥

త్వమ్ । అగ్నే । బృహత్ । వయః ।దధాసి । దేవ । దాశుషే ॥ కవిః । గృహపతిరితి
గృహ-పతిః । యువా ॥హవ్యవాడితిహవ్య-వాట్ । అగ్నిః ।అజరః । పితా ।నః । విభురితివి-
భుః । విభావేతివి-భావా ।సుదృశీకఇతిసు-దృశీకః । అస్మేఇతి ॥ సుగార్హపత్యాఇతిసు-
గార్హపత్యాః । సమితి ।ఇషః । దిదీహి । అస్మద్రియగిత్యస్మ-ద్రియక్ । సమితి । మిమీహి
శ్రవాగ్ంసి ॥ త్వమ్ । చ । సోమ । నః ।వశః । జీవాతుమ్ ।న । మరామహే ॥ ప్రియస్తోత్రఇతి
ప్రియ-స్తోత్రః । వనస్పతిః ॥బ్రహ్మా ।దేవానామ్ । పదవీరితిపద-వీః ।కవీనామ్ । ఋషిః ।
విప్రాణామ్ । మహిషః ।మృగాణామ్ ॥శ్యేనః । గృధ్రాణామ్ ।స్వధితిరితిస్వ-ధితిః । వనానామ్।
సోమః ॥౪౧॥పవిత్రమ్ ।అతీతి । ఏతి ।రేభన్న్ ॥ఏతి । విశ్వదేవమితివిశ్వ-దేవమ్ । సత్పతి
మితిసత్-పతిమ్ । సూక్తైరితిసు-ఉక్తైః ।అద్య ।వృణీమహే ॥ సత్యసవమితిసత్య-సవమ్ ।
సవితారమ్ ॥ ఏతి । సత్యేన । రజసా । వర్తమానః ।నివేశయన్నితిని-వేశయన్న్। అమృతమ్।
మర్త్యమ్ । చ ॥ హిరణ్యయేన । సవితా । రథేన । ఏతి । దేవః । యాతి । భువనా । విపశ్య
న్నితివి-పశ్యన్న్ ॥ యథా । నః । అదితిః । కరత్ । పశ్వే । నృభ్యఇతినృ-భ్యః । యథా । గవే।
యథా । తోకాయ । రుద్రియమ్ ॥ మా ।నః । తోకే । తనయే ।మా ।నః । ఆయుషి । మా
నః । గోషు । మా ॥౪౨॥ నః ।అశ్వేషు ।రీరిషః ॥ వీరాన్ ।మా । నః । రుద్ర । భామితః ।

వృధీః । హవిష్మన్తః । నమసా । విధేమ । తే ॥ ఉదప్రుత ఇత్యుద-ప్రుతః । న । వయః । రక్షమాణాః । వావదతః । అభ్రియస్య । ఇవ । ఘోషాః ॥ గిరిభ్రజ ఇతి గిరి-భ్రజః । న । ఊర్మయః । మదన్తః । బృహస్పతిమ్ । అభీతి । అర్కాః । అనావన్ ॥ హగ్ంసైః । ఇవ । సఖిభిరితి సఖి-భిః । వావదద్భిరితి వావదత్-భిః । అశ్మన్మయానీత్యశ్మన్-మయాని । నహనా । వ్యస్యన్నితి వి-అస్యన్ ॥ బృహస్పతిః । అభికనిక్రదదిత్యభి-కనిక్రదత్ । గాః । ఉత । ప్రేతి । అస్తౌత్ । ఉదితి । చ । విద్వాన్ । అగాయత్ ॥ ఏతి । ఇన్ద్ర । సానసిమ్ । రయిమ్ ॥౮౩॥ సజిత్వానమితి స-జిత్వానమ్ । సదాసహమితి సదా-సహమ్ ॥ వర్షిష్ఠమ్ । ఊతయే । భర ॥ ప్రేతి । ససాహిషే । పురుహూతేతి పురు-హూత । శత్రూన్ । జ్యేష్ఠః । తే । శుష్మః । ఇహ । రాతిః । అస్తు ॥ ఇన్ద్ర । ఏతి । భర । దక్షిణేన । వసూని । పతిః । సిన్ధూనామ్ । అసి । రేవతీనామ్ ॥ త్వమ్ । సుతస్య । పీతయే । సద్యః । వృద్ధః । అజాయథాః ॥ ఇన్ద్ర । జ్యైష్ఠ్యాయ । సుక్రతో ఇతి సు-క్రతో ॥ భువః । త్వమ్ । ఇన్ద్ర । బ్రహ్మణా । మహాన్ । భువః । విశ్వేషు । సవనేషు । యజ్ఞియః ॥ భువః । నౄన్ । చ్యౌత్నః । విశ్వస్మిన్ । భరే । జ్యేష్ఠః । చ । మన్త్రః ॥౮౪॥ విశ్వచర్షణ ఇతి విశ్వ-చర్షణే ॥ మిత్రస్య । చర్షణీధృత ఇతి చర్షణి-ధృతః । శ్రవః । దేవస్య । సానసిమ్ ॥ సత్యమ్ । చిత్రశ్రవస్తమమితి చిత్రశ్రవః-తమమ్ ॥ మిత్రః । జనాన్ । యాతయతి । ప్రజానన్నితి ప్ర-జానన్ । మిత్రః । దాధార । పృథివీమ్ । ఉత । ద్యామ్ ॥ మిత్రః । కృష్టీః । అనిమిషేత్యని-మిషా । అభీతి । చష్టే । సత్యాయ । హవ్యమ్ । ఘృతవదితి ఘృత-వత్ । విధేమ ॥ ప్రేతి । సః । మిత్ర । మర్తః । అస్తు । ప్రయస్వాన్ । యః । తే । ఆదిత్య । శిక్షతి । వ్రతేన ॥ న । హన్యతే । న । జీయతే । త్వోతః । న । ఏనమ్ । అగ్ంహః । అశ్నోతి । అన్తితః । న । దూరాత్ ॥ యత్ ॥౮౫॥ చిత్ । హి । తే । విశః । యథా । ప్రేతి । దేవ । వరుణ । వ్రతమ్ ॥ మినీమసి । ద్యవిద్యవీతి ద్యవి-

ద్రుహ్ని । యత్ । కిమ్ । చ ।ఇదమ్ । వరుణ । దైవ్యే । జనే । అభిద్రోహమిత్యభి-ద్రోహమ్। మనుష్యాః । చరామసి ॥అచిత్తీ ।యత్ । తవ । ధర్మా । యుయోపిమ । మా । నః । తస్మాత్। ఏనసః । దేవ । రీరిషః ॥ కితవాసః ।యత్ । రిరిపుః ।న । దీవి । యత్ । వా । ఘ । సత్యమ్। ఉత । యత్ । న । విద్మ ॥ సర్వా ।తా ।వీతి ।స్య ।శిథిరా । ఇవ । దేవ । అథ । తే । స్యామ। వరుణ । ప్రియాసః ॥౪౬॥

॥ సోమోగోష్వమా రయింమస్త్రోయచ్చిద్ధిరాసప్తచ ॥౧౧॥

వివాఆవాయోఇమేవైచిత్తంచాగ్నిర్భూతానాందేవా వా అభ్యాతానాన్నృతాషాడ్రాష్ట్ర కామాయ దేవీకావాస్తోష్పతే త్వమగ్నేబృహద్వయఏకాదశ ॥౧౧॥

వివాఏతస్యేత్యాహమ్మృత్యుర్గన్ధ ర్వోఽ వరుణ్యేమధ్యతస్త్వమగ్నేబృహత్షట్చత్వారిగం శత్ ॥౪౬॥

॥ వివాఏతస్యప్రియాసః ॥

॥ హరిఃఓమ్ ॥

॥ తథ్సత్ ॥

॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు ॥

చతుర్థప్రశ్న స్సమాప్తః